

Alej 542

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o podwyższeniu wałów ochronnych rzeki Łęgi w powiecie Tarnobrzeskim.

Wysoki Sejmie!

Wykonane w myśl ustawy z d. 1. lipca 1886 r. Dz. u. kraj. Nr. 65 w latach 1886 do 1893 obwałowanie rzeki Łęgu w powiecie Tarnobrzeskim okazało się w górnej przestrzeni tej rzeki niedostateczne, gdyż w czasie nadzwyczajnych ulewnych deszczów w lipcu 1906 wielka woda przelała się przez oba wały, w maju zaś 1909 r. przez wał prawy i przerywając wały, zatopiła grunta poniżej położone.

Obszar gruntów zalany przez wielką wodę w r. 1909 wynosił w 12 gminach i 5 obszarach dworskich 8.851 ha. (15.381 morgów).

Ze zbudowane w latach 1886 do 1893 wały Łęgu, które przez szereg lat odprowadzały bez szkody wielką wodę, nie wystarczają obecnie, podczas gdy obwałowania innych dopływów Wisły zaprojektowane na tych samych zasadach okazują się dostateczne, powodem jest zmniejszenie pierwotnego profilu inundacyjnego rzeki, tudzież przyspieszony odpływ z górnego dorzecza Łęgu w powiatach Niżańskim i Kolbuszowskim, wskutek czego obecnie przyływa do powiatu Tarnobrzeskiego większa ilość wielkiej wody, aniżeli przyjęto w projekcie pierwotnym.

Zmniejszenie przekroju poprzecznego dla przepływu wielkiej wody spowodowane zostało po części robotami regulacyjnymi w górnej przestrzeni Łęgu (ustawa z 9. listopada 1902 r. Dz. u. kraj. Nr. 103), mianowicie przekopami samoczynnymi, z których woda zabrała materyał i osadziła w uregulowanym łożysku na dolnej przestrzeni w warstwie od 0·2 do 0·55 m. grubej, — po części zaś zasadzeniem terenu między łożyskiem rzeki a wałami w Zaleszanach, Jamnicy i Grabowie, które to zasadzenie wstrzymując prąd wody, podczas wyższych stanów wody przyspieszyło osadzanie piasku i namułu na brzegach. Wprawdzie odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 20. maja 1900 r. l. 32.995 do c. k. Starostwa w Tarnobrzegu o usunięcie wikliny i drzew z profilu inundacyjnego Łęgu po myśli §. 8. ustawy konserwacyjnej z d. 26. sierpnia 1899 r. Dz. u. kraj. Nr. 110, lecz orzeczenie Starostwa wydane zostało dopiero 1. czerwca 1901 r. l. 11.845, a wskutek rekursów stron stało się prawomocnem dopiero w r. 1907 (orzeczenie c. k. Ministerstwa rolnictwa z 8. stycznia 1907 r. l. 39.407 ex. 1906).

Zwiększenie dopływu wielkiej wody nastąpiło z powodu postępującej dewastacyi lasów w górnem dorzeczu pagórkowatym w powiatach Niżańskim i Kolbuszowskim, a po części wskutek sprostowania biegu i powiększenia spadku przy regulacyi przeprowadzonej w tych powiatach.

Zarządzone przez Wydział krajowy w roku bieżącym studia okazały potrzebę podwyższenia prawego wału od km 7·0 w Zaleszanach do km. 19·580 w Grębowie na długości 12·580 km., wału zaś lewego od km. 6·9 (na granicy Sokolnik i Zaleszan) do km. 22·250 w Krawcach na długości 15·350 km.

Koszta podwyższenia obustronnych wałów Łęgu na powyższych przestrzeniach wraz z przedłużeniem obiektów wałowych i budową ramp, przedstawiają się, jak następuje:

I. Roboty ziemne (458.461 m ³ nasypu wraz z wykarczowaniem wikliny między wałami)	499.661 K — gr.
II. Budowa obiektów (przedłużenie 2 szluz dwuotworowych, 1 szluzi jedno-otworowej i 7 przepustów wraz z budową ramp)	67.683 „ 68 „
III. Roboty dodatkowe (darniowanie i ob-siew skarp i wałów i wyszutrowanie drogi na lewym wale na długości 1.520 m.)	119.014 „ 01 „
IV. Wykupno gruntów i odszkodowania	339.558 „ 80 „
V. Konserwacja (4% z rub. I. i III.)	24.747 „ — „
VI. Koszta zarządu (10% z rub. I. do V.)	105.066 „ — „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	44.269 „ 51 „
Ogółem	1,200.000 K — gr.

Kosztorys został zestawiony na podstawie cen robocizny i gruntów płaconych obecnie przy konserwacji, które są cztery razy wyższe, aniżeli w czasie budowy przy regulacji Łęgu w latach 1886—1893.

Koszta pogłębienia łożyska i obwałowania Łęgu od granicy gminy Krawce do ujścia Wisły, przeprowadzonego w myśl ustawy z 1. lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 65 wynosiły 245.000 złt. w. a. = 490.000 K

Koszta ubezpieczenia tamami faszynowemi łożyska Łęgu na tej przestrzeni w myśl ustawy z 7. listopada 1895. Dz. u. kraj. Nr. 81. 97.000 złt. w. a. = 194.000 „

Projektowane zaś obecnie podwyższenie obustronnych wałów Łęgu obliczono na 1,200.000 „

Wobec czego całe koszta regulacji i obwałowania Łęgu od gminy Krawce do Wisły wyniosą **1,884.000 K**

Powierzchnia gruntów włączonych do okręgu konkurencyjnego spółki wodnej wynosi 17.898 morgów, przeciętny zatem koszt regulacji i obwałowań wyniesie od jednego morga 105 K 27 gr.

Ponieważ cały nakład na regulację i obwałowanie nie dosięga nawet wysokości jednorazowej szkody, zrządzonej wylewem, a tem samem rentowność i potrzeba zaprojektowanego podwyższenia wałów nie podlega wątpliwości, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na wykonanie zaprojektowanych robót w drodze przedsiębiorstwa krajowego przy 40% udziale kraju w kosztach, przyczem po myśli §. 7. ustawy z 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. zasiłek państwowego funduszu melioracyjnego może być wymierzony w wysokości 50% kosztów, jeżeli przypadająca na spółkę wodną część kosztów na razie zostanie pokryta przez kraj, tak, iż datek konkurencyjny wedle postanowień ustępu drugiego §. 6. tej ustawy zostałby uiszczony dopiero po ukończeniu robót.

Roboty proponuje Wydział krajowy wykonać przy użyciu jednej siły technicznej w ciągu lat dwunastu, tak, iż corocznie byłaby do przebudowania kwota 100.000 K.

Datek 40% kraju wyniesie ogółem	480.000 K
50% datek państwowego funduszu melioracyjnego	600.000 „
10% datek zaś spółki wodnej	120.000 „

Coroczna rata datków kraju (razem z zaliczką na pokrycie datku spółki wodnej i państwowego funduszu melioracyjnego) wyniesie będzie po 50.000 K.

Ze względu na nagłość robót, proponuje Wydział krajowy rozpoczęcie budowy w r. 1910, zwrot zaś 10% datku spółki wodnej w dwunastu równych ratach rocznych po skończeniu budowy.

Pierwszą ratę 40% zasiłku krajowego wraz z 10% datkiem konkurencyjnym wstawił Wydział krajowy do preliminarza krajowego na r. 1910.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uch. alić załączony ./. projekt ustawy o podwyższeniu wałów ochronnych rzeki Łęgu w powiecie Tarnobrzeskim.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy :

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Tadeusz Pilat, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia o podwyższeniu wałów ochronnych rzeki Łęgu w powiecie Tarnobrzeskim.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Podwyższenie wałów ochronnych rzeki Łęgu od Zaleszan do Krawców w powiecie Tarnobrzeskim ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tego obwałowania służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1909, który preliniuje koszta robót na 1,200.000 koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliniowanych kosztów:

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 7. ustawy z d. 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) zawiązana na podstawie ustawy z dnia 1. lipca 1886. Dz. u. kraj. Nr. 65. spółka wodna datkiem w wysokości dziesięciu procent kosztów.

Datek konkurencyjny uiścić ma spółka wodna w dwunastu równych ratach rocznych po ukończeniu robót, w czasie zaś budowy ma być ten datek pokryty zaliczkowo z funduszu krajowego.

§. 4.

Czas budowy, tudzież wysokość i terminu płatności co rocznych rat datków kraju, państwa i spółki wodnej oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu budowy obejmuje Wydział krajowy.

Administracyi państwa, podobnie jak i spółce wodnej, zastrzega się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa określa instrukcyja techniczno-administracyjna z dnia 18. listopada 1887 r. Dz. u. i roz. kraj. Nr. 68.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.
